

Eeva Niinivaara 80-vuotias

Eeva Niinivaara

Helsingin yliopiston täysin palvellut viron kielen lehtori, filosofian maisteri *Eeva Niinivaara*, o.s. Pedriks, täytti 80 vuotta 20. joulukuuta 1981.

Eeva Niinivaara on syntynyt Kuristanimisessä kylässä Jõgevan lähistöllä ja käynyt koulunsa Tartossa. Ylioppilaaksi tultuaan hän opiskeli Tarton yliopistossa taidehistoriaa, viron kieltä ja filosofiaa ja suoritti näissä aineissa syksyyn 1939 mennessä sikäläistä loppututkintoa vastaavat opinnot. V. 1928—30 hän opetti viron ja suomen kieltä Võrun opettajaseminaarissa. Solmittuaan avioliiton lehto-

ri Martti Niinivaaran kanssa hän siirtyi v. 1930 Helsinkiin. V. 1936—49 hän toimi kansakoulunopettajana ja jatkoi samalla opintojaan Helsingin yliopistossa uuden aineyhdistelmänsä mukaan. V. 1947 hän suoritti filosofian kandidaatin tutkinnon oppialanaan itämerensuomalaiset kielet, kansatiede ja kirjallisuus. Jo v. 1945 hän tuli viron kielen opettajaksi yliopistoon ja toimi lehtorin virassa eläkkeelle siirtymiseensä v:een 1969. Vielä sen jälkeen hän konsistorin määräyksestä opetti Viron kirjallisuutta viisi lukukautta.

Yliopiston eri kielten lehtoreita on usein verrattu kulttuurilähettiläisiin, jotka omalla toimialallaan ylläpitävät yhteyksiä synnyinmaansa ja sijaintimaansa välillä. Eeva Niinivaara on hoitanut tämän tehtävänsä väsymättömän valppaasti. Hän on järjestänyt juhlatilaisuuksia, matineoita ja illanviettoja, hankkinut niihin ohjelman ja pitänyt sillä tavalla oman alansa opiskelijat ja Viron kulttuurin ystävät ajan tasalla. Samalla hän on saanut oppilaisiinsa erittäin läheisen kosketuksen.

Keskeisellä sijalla Eeva Niinivaaran työssä on ollut viron kielen opetus, ja virkaan kuuluvan opetuksen lisäksi hän on koonnut kaikki ne, joilla on ollut riittävästi harrastusta, vapaaehtoiisiin ryhmiin edistääkseen kerhotyössä keskustelunvalmiutta.

Viron kirjallisuus, sekä tieteellinen että kaunokirjallinen, on Eeva Niinivaaralle aina ollut hyvin läheinen. Hän oli mukana jo v. 1935, jolloin Helsingissä järjestettiin suuri virolainen kirjanäyttely sen johdosta, että oli kulunut neljä vuosisataa ensimmäisen painetun virolaisen kirjan, Wanradtin —Koellin luterilaisen kirkon kirkon ilmes-

tymisestä. Avajaisista muodostui Viron silloisten johtavien kirjailijoiden arvokas katselmus. Mm. Gustav Suits, Henrik Visnapuu, Mait Metsanurk, Albert Kivikas ja Villem Grünthal-Ritala esittivät omaa tuotantoaan. Sota-aikana yhteydet jäivät sattumanvaraisiksi, mutta jo 1950-luvulla virolainen kirja pääsi jälleen esittäytymään suomalaiselle yleisölle, ja silloinkin Eeva Niinivaara oli yhteyksiä solmimassa. V. 1957 virolaista kirjallisuutta oli Helsingissä kahdessa näyttelyssä: Neuvosto-Virosta tuodut painotuotteet ja grafiikka olivat esitteillä Tieteellisten seurojen talossa, Viron ulkopuolella ilmestynyt kirjallisuus Ylioppilaskunnan kirjastossa. Vastavuoroisesti oli v. 1958 suomalainen kirjanäyttely Tallinnassa, jossa se sai suuren menestyksen.

Kirjojen ystävänä Eeva Niinivaara on aina pitänyt hyvää huolta yliopiston virolaisen laitoksen kirjaston kehittymisestä. Laitoksesta onkin vuosien varrella tullut veljesmaamme kirjallisen kulttuurin suomalainen keskus, joka myös ulkovirolaisen kirjallisuuden osalta on miltei täydellinen.

Merkittävää on ollut Eeva Niinivaaran toiminta Viron kirjallisuuden keskeisten tuotteiden saamiseksi suomen kielelle. V:n 1966 Virittäjässä hän julkaisi perusteellisen selvityksen virolais-suomalaisesta käännöskirjallisuudesta. Kirjoitus on tärkeä kulttuurihistoriallinen dokumentti. Se esittelee paitsi kaunikirjallisuuden käännöksiä myös virosta suomennetut tieteelliset teokset ja artikkelit, joita jo 1960-luvulle tultaessa oli sängen paljon. Kaunokirjallisuuden suomentamisen historia on paljon pitempi kuin tietoteosten tai tieteellisten artikkelien suomeksi julkaiseminen. Vanhin suomeksi ilmestynyt virolainen teos on Fr. Faehlmannin »Viron satuja» jo v:lta 1847. Kuitenkin vasta tämän vuosisadan puolella käännöstyö on varsinaisesti saatu käyntiin. Kuvatessaan sen etenemistä ja eri vaiheita Eeva Niinivaara on tuonut mielenkiintoisia lisiä Suomen ja Viron kulttuurikosketusten vaiheisiin. Vuosien varrella hän on esittänyt suomalaisille kustantajille toivomuksiaan siitä, mitä Viron kirjallisuudesta kunakin ajankohtana olisi vielä ollut saatava käännetyksi.

Virittäjän lukijoille ja alan tutkijoille Eeva Niinivaara on tehnyt palveluksen laatimalla yksityiskohtaisen luettelon v:een 1960 mennessä Virittäjässä julkaistuista Viroa käsittelevistä kirjoituksista. Luettelo, joka sisältyy v:n 1961 Virittäjään ja on kaikkiaan 7-sivuinen, on mitä parhain todistus suomalaisten oppineiden Vironharrastuksista.

Pitkänä toimikautenaan Eeva Niinivaara on joutunut opettamaan Viron kirjallisuutta kymmenille suomen kielen ja suomen sukukielten opiskelijapolville. Lisäksi hän on toiminut opettajana mm. Jyväskylän kesäyliopistossa ja Helsingin työväenopistossa. Miten huolellisesti valmisteltuna ja systemaattisena tämä on tapahtunut, käy selville SKS:n kirjastossa säilytettävästä, v. 1964 laaditusta luentomonisteesta, jossa seurataan veljesmaamme kirjallisuuden kehitystä kansanrunon ajoista vaihe vaiheelta nykypäivään saakka. Kun lukee tätä esitystä ja vertaa sitä myöhempään Viron kirjallisuuden tutkimuksiin, saa todeta yksityiskohtien luotettavuuden ja arviointien osuvuuden.

Suomen ja Viron keskinäisten kulttuurisuhteiden kannalta on luonnollisesti ollut merkityksensä myös suomalaisten teosten viron-tamisella. Tätäkin työskäyä Eeva Niinivaara on tarkoin seurannut, tehnyt esityksiä ja laatinut katsauksia ja tutkielmia.

Eeva Niinivaaran kirjallisesta työstä ilmestyi hänen syntymäpäiväkseen oma teoksensa. Se sisältää hänen kirjoituksiaan mm. viron kielen kehityksestä maarahvaan puhekielestä monitahoiseksi kulttuurikieleksi ja kansanrunon ilmaisusta modernin runouden kannattajaksi. Siinä on myös runsaasti kirjoituksia virolaisesta kirjallisuudesta, Kalevipoegista ja sen luoja Friedrich Reinhold Kreutzwaldista nykypäivän näkyvimpiin kirjailijoihin saakka. Siksi tässä riittänee mieluisa toteamus siitä vuosikymmenestä toiseen jatkuneesta henkisestä vireydestä, jolla Eeva Niinivaara on suomalaisten ja virolaisten kulttuurisiteitä lujittanut. Lämminsydämisenä yliopistonopettajana, kielen ja kirjallisuuden tuntijana ja tutkijana ja humanina persoonallisuutena hänellä on ollut herkkä silmä ihmiselämän hienova-

raisimmille ja herkimmillekin alueille, kuten hänen suuresta taiteenharrastuksestaan käy ilmi. Ystävien, työtoverien ja entisten oppilaiden ajatukset kääntyvät onnea toivottavina paljon ehtineen ystävällisen opettajan puoleen. Myös Kotikielen Seura ja Virittäjä yhtyvät onnitteelijoihin.

Aimo Turunen

....